

Perustavan harjoittelun (7 op) toteutusohje

Opintojakson edellytykset

1. Seuraavat opintojaksot tulee olla suoritettuina ennen harjoitteluun pääsyä: **Toimijana kasvatus- ja koulutuslalla (5 op)** ja **Varhaiskasvatuksen pedagogiikka (5 op)**.
2. Opintojakso suoritetaan **samanaikaisesti** opintojakson **Varhaiskasvatuksen arviointi ja suunnittelu 1 (3 op)** kanssa.

1. Perustavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Harjoittelun lähtökohdat

Harjoittelupaikat: Päiväkotien 0-7-vuotiaiden lasten ryhmät Joensuun päiväkodeissa.

Harjoittelu-aika: 1. vuosikurssi, 4. periodi

Harjoittelun laajuus on 7 op, joka tarkoittaa kuutta (6) kalenteriviikkoa eli 30 työpäivää. Päivittäinen harjoittelu-aika päiväkodissa on kuusi (6) tuntia. Kokonaisaika sisältää orientoitumisen, varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

Harjoittelusta voi olla poissa ainoastaan sairauden vuoksi lääkärin/terveydenhoitajan todistuksella. Sairauspoissaolo korvataan kokonaisilla päivillä.

Harjoittelun tavoitteet

Harjoittelun päätyttyä opiskelija

- paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta
- osaa havainnoida lapsia, toimintaa ja ympäristöä
- osaa tuottaa, suunnitella, selittää ja arvioida sekä raportoida varhaiskasvatuksen pedagogisen jakson
- osaa havaita ja erotella oman opettajuutensa kehittymisen sekä keskustella siitä toisten kanssa.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

- Koko päiväkodin, lasten ja lapsiryhmän toiminnan havainnointi.
- Perehtyminen varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja niiden käyttäminen suunnitelmien lähtökohtina.

- Pedagogisen jakson suunnitteleminen, kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttaminen ja arviointi parin kanssa koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan ja ohjaavan opettajan avustuksella.
- Varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa toimiminen sekä lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisia.
- Oman opettajuuden kehittymisen reflektointi ja uusien tavoitteiden asettaminen.
- Ammatillisen portfolion tehtävät erillisen ohjeen mukaan.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelun suorittamiseen kuuluu hyväksyttävä päiväkotiharjoittelu, harjoittelun pedagogisen työkirjan hyväksyty tekeminen sekä osallistuminen ohjaustilanteisiin parin kanssa.

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelija on vaitiolovelvollinen lapsia ja heidän perheitään koskevista tiedoista. Opiskelijalla on oikeus saada tietoja päiväkotitoiminnasta ja lapsista, oikeus osallistua päiväkodin eri tehtäviin sekä saada päivittäin työstään palautetta. Harjoittelun lopussa opiskelija saa ohjaavalta opettajalta kokonaispalautteen sekä kirjallisen arvioinnin koko harjoittelujaksolta (liite 1). Kokonaisarvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus, tietäminen ja osaaminen, vuorovaikutustaidot sekä vastuullisuus ja eettisyys erillisen ohjeiston mukaisesti (liite 2).

Opiskelijalla on oikeus ruokailla päiväkodissa yliopiston ja kaupungin solmiman koulutuskäyttösopimuksen mukaisesti. Mikäli opiskelija osallistuu ruokailuun, hän maksaa aterian hinnan itse. Kaupunki ei vakuuta opiskelijaa tapaturman varalta. Yliopiston vakuutus on voimassa myös opetusharjoittelun aikana. Harjoitteluajana opiskelija ei voi toimia sijaisena.

3. Ohjaus ja palaute

Ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävät

- Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja tai päiväkodin johtaja informoi muuta henkilökuntaa opiskelijoista ja harjoittelun aiheuttamista mahdollisista muutoksista.
- Tutustuttaa opiskelijat päiväkotiyhteisöön ja toimii opiskelijan ammatillisen kasvun kehittäjänä sekä ja ohjaa opiskelijaa ottamaan kontaktia vanhempiin.
- Ohjaa opiskelijaa päivittäin kaikissa tehtävälueissa tavoitteiden saavuttamiseksi.
- On läsnä opiskelijan ohjatessa sekä tarvittaessa tukee ja auttaa opiskelijaa ohjauksen aikana.
- On vastuussa lapsiryhmästä myös harjoittelun aikana. Siksi hänen tulee pyrkiä toimimaan siten, ettei opettajan ja lapsiryhmän kontakti heikkenisi eikä kasvatustavoitteista luovuttaisi harjoittelun aikana.
- Mahdollisten ongelmien ja huolen herättyä toimii välittömästi Harjoittelun arviointi – kohdassa kuvatulla tavalla.
- Antaa opiskelijoille päivittäin henkilökohtaista palautetta harjoittelun aikana sekä kokonaispalautteen harjoittelun lopussa. Opiskelijan ammatillinen kasvu voi tapahtua oma-aloitteisen toiminnan sekä opettajan ohjauksen kautta.
- Lähettää koulutukseen opiskelijaa ohjaavalle lehtorille kirjallisen arvioinnin (liite 1) hänelle toimitetussa maksetussa kirjekuoressa. Ks. Harjoittelun arviointi.

Ohjaavan lehtorin tehtävät

- Ohjaava lehtori on yhteydessä ohjaaviin opettajiin ja opiskelijoihin ohjauksaikojen sopimiseksi.
- Antaa opiskelijoille harjoitteluviikkojen aikana ohjausta 3t/ opiskelija harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Yksilöohjaukseen kuuluu opiskelijan toiminnan seuraaminen ja palautteen antaminen suunnitelmista ja toiminnasta.
- Ohjaava lehtori tarkastaa ja huolehtii siitä, että opiskelijan suunnitelmat ja toiminta kattavat koko lapsiryhmän.
- Mikäli harjoittelussa ilmenee ongelmia, ohjaava lehtori perehtyy asiaan ja toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Perehtyy opiskelijan harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, arvioi sen ja antaa siitä palautteen työkirjaan sekä tiivistetyn palautteen arviointilomakkeeseen.
- Antaa opiskelijalle myös oman lomakearviointinsa ja katsoo ohjaavan opettajan arvioinnin sekä antaa lopullisen suoritusmerkinnän harjoittelusta. Palauttaessaan työkirjan lehtori antaa molemmat lomakearviointit opiskelijalle. Ks. Harjoittelun arviointi.
- portfoliotyöskentely

4. Raportointi

- Opiskelija kokoaa suunnitelmat ja arvioinnit sekä muut tehtävät pedagogiseen työkirjaan ja sähköiseen ammatillisen kasvun portfolioon.

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelu on opetussuunnitelmassa opintojakso. Harjoittelun opintojaksot suoritetaan opetussuunnitelman mukaisessa etenemisjärjestyksessä. Määritellyt opintojaksot tulee olla suoritettuina ja Sora-lainsäädännön mukainen rikostaustaote edellytetään nähtäväksi ennen ensimmäiseen harjoitteluun pääsyä. Harjoittelusta voi olla pois ainoastaan sairauden vuoksi lääkärin/terveydenhoitajan todistuksella tai muihin opintoihin liittyvästä syystä. Kokonaisen päivän poissaolo korvataan vastaavalla määrällä lisäpäivillä, ei pidennetyillä työpäivillä. Osapäivän kestävä poissaolo korvataan vastaavalla määrällä tunteja.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä ohjaava lehtori antavat harjoittelusta kirjallisen arvioinnin liitteessä 1 olevan lomakkeen ja liitteessä 2 olevan arviointikriteeristön mukaisesti. Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksytyn raja asteikolla 0-5 on 1 (välttävä). Hyväksytty tarkoittaa, että opiskelija toimii opetussuunnitelmassa ja tässä harjoitteluohjeistossa esitettyjen harjoittelujakson tavoitteiden, sisältöjen ja velvollisuuksien mukaisesti ja ottaa kokonaisvaltaisesti ja aktiivisesti vastuuta toiminnasta ja oppimisestaan vähintään välttävällä tasolla. Lähtökohtaisena odotuksena on, että jokaisen varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen harjoittelussa olevan opiskelijan tulee selviytyä luotettavasti kaikista harjoittelun tehtävistä.

Opetusharjoitteluissa on mahdollista arvioida, pystyykö opiskelija ottamaan vastuuta nimenomaan alle kouluikäisten lasten, lasten vanhempien, ja työtovereiden kanssa tapahtuvasta vastuullisesta ja monipuolisesta työstä. Lapset tarvitsevat fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden sekä mahdollisimman korkeatasoisen ympäristön ja pedagogisen osaamisen omaavat aikuiset. Joissakin tapauksissa harjoittelu voidaan joutua hylkäämään joko kesken harjoittelun tai harjoittelun päätyttyä.

Harjoittelu keskeytetään ja hylätään välittömästi, mikäli opiskelija esiintyy harjoittelussa alkoholin tai huumaavien/narkoottisten aineiden vaikutuksen alaisena tai käyttäytyy itselleen tai toisille ihmisille tai ympäristölleen vaarallisella tavalla. Ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla on oikeus ilmoittaa keskeytys opiskelijalle ja antaa välittömästi hylkäävä arviointi. Tapahtuman jälkeen ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi koulutuksen kyseistä ohjaavaa lehtoria.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja seuraa opiskelijan edistymistä opetusharjoittelussa ja antaa ohjausta ja palautetta päivittäin. On tärkeää kiinnittää huomio opiskelijan toivottuun kriteerit täyttävään toimimiseen ja kehittymiseen. Mikäli ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla herää huoli siitä, että opiskelijan harjoittelu saattaa tulla hylätyksi, hän kertoo asiasta opiskelijalle ja antaa edelleen normaalilla tavalla ohjausta. Lisäksi hän kirjoittaa opiskelijalle vapaamuotoisen erillisen kirjallisen kehotuksen, jossa kriteereihin nojaten käy ilmi, mihin opiskelijalta odotetaan selkeää parannusta. Kirjallisen kehotuksen allekirjoittaa ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä myös opiskelija vastaanotettuaan kehotuksen. Kirjallinen kehoitus on annettava viimeistään viikkoa ennen harjoittelun päättymistä. Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi tapahtumista ohjaavalle lehtorille. Ohjaavalta varhaiskasvatuksen opettajalta ei edellytetä enempää ohjausta kuin mitä yhteistyösopimuksessa ja tässä harjoitteluohjeistossa on todettu ohjauksen määrästä ja palkasta.

Mikäli opiskelija ei saavuta harjoittelun kuluessa kehotuksesta huolimatta hyväksytyin suorituksen tasoa, ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja voi antaa hylkäävän arvion. Hylätty tarkoittaa, että toiminnassa ja tehtävien suorittamisessa on selviä puutteita, sovittujen tehtävien laiminlyöntejä tai opiskelijan toiminta on epävarmaa ja hyvin epätasaista, eikä odotettua kehitystä ole riittävästi tapahtunut. Puutteet voivat ilmetä yhdessä tai useammassa arvioitavassa osiossa. Ohjaava lehtori antaa oman arvionsa. Arvioiden mennessä ristiin lopullinen hylkäämis- ja hyväksymisoikeus on koulutuksen ohjaavalla lehtorilla. Ohjaava lehtori antaa lopullisen suoritusmerkinnän.

	Hyväksytty	Hylätty
Paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta	Opiskelija toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa sekä suhtautuu avoimesti lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisiin. Opiskelija paikantaa varhaiskasvatuksen opettajan roolin osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta.	Opiskelija ei kykene yhteistyöhön varhaiskasvatuksen opettajan, parin ja työyhteisön kanssa. Hän ei osaa suhtautua avoimesti lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen tapaamisiin. Opiskelija ei paikanna varhaiskasvatuksen opettajan roolia osana moniammatillisen tiimin pedagogista johtajuutta.
Osaa havainnoida lapsia, toimintaa ja ympäristöä	Opiskelija osaa havainnoida päiväkodin, lasten ja lapsiryhmän toimintaa	Opiskelijan havainnointitaidoissa on vakavia puutteita
Osaa tuottaa, suunnitella, selittää ja arvioida sekä raportoida	Opiskelija on perehtynyt varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja	Opiskelija ei ole perehtynyt varhaiskasvatuksen

<p>varhaiskasvatuksen pedagogisen jakson</p>	<p>vuosisuunnitelmiin ja osaa käyttää niitä suunnitelmiansa lähtökohtina. Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida pedagogisen jakson parin kanssa koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan ja ohjaavan opettajan avustuksella. Opiskelijan toiminta ja vuorovaikutus on luontevaa, määrätietoista ja yhteistyötä edistävää.</p>	<p>yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja eikä osaa liittää suunnitelmiaan niihin. Opiskelijan pedagogisen jakson suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin taidoissa on vakavia puutteita. Opiskelijalla on suuria haasteita rakentaa vuorovaikutusta lasten kanssa ja työyhteisössä.</p>
<p>Osaa havaita ja erotella oman opettajuutensa kehittymisen sekä keskustella siitä toisten kanssa.</p>	<p>Opiskelija analysoi oppimaansa ja asettaa uusia tavoitteita. Opiskelija toimii vastuullisesti ja eettisesti harjoittelussa.</p>	<p>Opiskelija ei ota vastaan palautetta eikä osaa muuttaa toimintaansa. Opiskelija ei osaa arvioida omaa toimintaansa. Hänen vastuullisuudessa ja eettisyydessä on vakavia puutteita.</p>
<p>Ammatillisen kasvun portfolio työskentely</p>	<p>Opiskelija suorittaa ammatillisen portfolion tehtävät erillisen ohjeen mukaan.</p>	<p>Opiskelija ei ole suorittanut ammatillisen portfolion tehtäviä.</p>

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto

VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS Liite 1. **HARJOITTELUN ARVIOINTILOMAKE: Perustava harjoittelu. Vuosi _____**

OPISKELIJA _____

HARJOITTELUPAIKKA _____

POISSAOLO ___/___ - ___/___ KORVATTU ___/___ - ___/___ (Todistus liitteenä)

Harjoittelusta voi olla pois ainoastaan sairauden vuoksi lääkärin/terveydenhoitajan todistuksella. Sairauspoissaolo korvataan lisäpäivillä, ei pidennetyillä työpäivillä. Järjestelyistä sovitaan harjoittelua ohjaavan lehtorin tai varhaiskasvatuksen professorin kanssa. Harjoittelua ei voi korvata muulla kuin harjoittelulla.

ARVIOINTI-KRITEERIT	SANALLINEN PERUSTELU
TAVOITTEELLISUUS JA SUUNNITELMAL- LISUUS	
TIETÄMINEN JA OSAAMINEN	
VUOROVAIKUTUS	
VASTUULLISUUS JA EETTISYYS	

ARVIOINTIASTEIKKO:
(merkitse rastilla)

HYVÄKSYTTY___

HYLÄTTY___

_____
allekirjoitus

___/___20___

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto
VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS

Liite 2. HARJOITTELUJEN ARVIOINTIKRITEERISTÖ 2018

Harjoittelun arvioinnissa opiskelijan suorituksia arvioidaan seuraavien kriteerien mukaan:

1. tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus

- a. lasten laaja-alaista osaamista vahvistava pitkän ja lyhyen aikavälin toiminnan suunnittelu omalta, lapsiryhmän ja lapsen osalta
- b. realististen kasvatus-, opetus- ja hoitotavoitteiden asettaminen ja ymmärtäminen
- c. monipuolinen oman, muiden harjoittelijoiden ja lasten työskentelyn sekä asetettujen tavoitteiden ja laadittujen suunnitelmien arvioiminen

2. tietäminen ja osaaminen

- a. tuntee oppimisen alueiden sisällöt sekä niiden opettamisen perustiedot ja -taidot
- b. osaa valita ja soveltaa ja eheyttää oppimisen alueiden sisältöjä tarkoituksenmukaisesti lasten tason, iän ja ryhmän mukaan
- c. osaa käyttää ja soveltaa varhaiskasvatuksen menetelmiä (perustoiminnot, leikki, työ, opetus, juhlat ja retket) sekä materiaaleja ja välineitä monipuolisesti
- d. osaa käyttää monipuolisesti eri arviointimenetelmiä

3. vuorovaikutus

- a. vuorovaikutus lapsiryhmän kanssa:
  - lapsiryhmään tutustuminen
  - asiallinen ja johdonmukainen esiintyminen
  - selkeä kielellinen ilmaisu ja selkeiden toimintaohjeiden anto
  - lasten motivointi ja aktivointi sekä myönteisen ilmapiirin luominen
  - päiväkotiryhmän/luokan ja toiminnan ja tarkkaavuuden suuntaaminen
- b. vuorovaikutus ohjausryhmän kanssa:
  - haluaa ja kykenee yhteistyöhön ohjaajien ja harjoitteluryhmän kanssa
  - antaa ja ottaa vastaan monipuolista palautetta ja kehittää reflektiotaitoaan
- c. vuorovaikutus vanhempien kanssa

4. vastuullisuus ja eettisyys:

- a. kasvatuksessa noudatettavat eettiset periaatteet
- b. vastuulliset arvot ja asenteet
- c. yksittäis- ja ryhmäohjauksiin motivoitunut osallistuminen
- d. toiminnan suunnittelu kirjallisesti ja suunnitelmien esittäminen ennalta
- e. toiminnan ohjaaminen ja järjestelyistä huolehtiminen
- f. muut harjoittelun toimintasuunnitelmassa yksilöidyt tehtävät

Harjoittelun arvioinnin kriteerit ovat samat molemmissa harjoitteluissa. Vaatimustaso määrittyy harjoittelujakson tavoitteiden mukaisesti.